

ЗГАДАЙМО ВІКТОРА ЗАРЕЦЬКОГО

Видатному українському художникові-шістдесятнику Віктору Зарецькому цього року виповнилося б сімдесят п'ять... У Республіканському будинку актора, столичних галереях „Art East“, „Грифон“ та Національному художньому музеї України відбулися вечори пам'яті та ювілейні виставки робіт митця.

Талант молодого майстра викладачі помітили ще в студентські роки — він отримував Репінську й Сталінську стипендії. У Київському державному художньому інституті, де навчався, Віктор Зарецький познайомився й побрався з Аллою Горською.

Визнання до недавнього випускника прийшло в середині п'ятдесятих років. Саме помер Сталін — грізний душитель будь-яких проявів свободи. Мало не кожний день ніс новини в політичному, а відтак мистецькому житті країни. Настав короткий період нелевої хрущовської „відлиги“. Зарецький багато працював. Малював поліських селян, їздив за враженнями по донбаських шахтах...

На початку шістдесятих Віктор Іванович активно включився в громадську діяльність: став президентом Клубу творчої молоді „Сучасник“, брав участь у всесоюзних з'їздах художників. У 1968

році разом з іншими представниками творчої інтелігенції підписав знаменитий „лист-протест ста тридцяти дев'яти“. Це спричинило адміністративні й партійні утиски щодо всіх підписантів. Свої думки та душевну незаспокоєність Зарецький виливав на папері у вигляді глибоких роздумів про складність і суперечливість тодішнього періоду історії України.

А 1970 року трагічно загинула легендарна художниця й громадська діячка Алла Горська. Уже тоді її оточення сприйняло трагічну подію як політичне вбивство та ганебну провокацію. Нині в цьому немає сумнівів. Віктор Зарецький одразу ж опинився в ізоляції від суспільства, в атмосфері жаху й підозр. Він сприйняв усе дуже гостро й болісно. Злочин спершу закидали йому. Навіть заарештували, та згодом звинувачення було спрямоване проти батька Віктора Зарецького, Івана Антоновича. Нещасного старого також знайшли мертвим невдовзі після загибелі Горської. Іван Зарецький зарубав невістку сокирою, а потім кинувся під поїзд — така офіційна версія слідства. Але деякі факти свідчать про те, що смерть йому заподіяно.

Наполеглива праця й підтримка

друзів допомогли Вікторові Зарецькому подолати відчай. Підстав син Олесь. Життя тривало. Виставлявся. Ілюстрував книжки. У співавторстві з колегами виконував мозаїки та монументальні розписи. Наприкінці сімдесятих заснував одну з найбільших у Києві приватних студій малюнку. Написав нарис „Роздуми біля полотна“, де виклав свою авторську методику.

Та стоси живописних і графічних робіт Віктора Зарецького хронічно лягали „на полицю“. Аж поки у 1989-му в Києві не відбулася перша персональна виставка. А через півтора року його не стало... Потім була резонансна ретроспективна експозиція в п'яти залах Державного музею українського образотворчого мистецтва і повернення з напівзабуття, і посмертна Шевченківська премія, і заснування Премії імені Віктора Зарецького для молодих художників, і широкий розголос творчості митця за межами України...

На жаль, нині на Батьківщині зберігається лише невелика частина унікального доробку художника. Решта — в музеях і приватних колекціях світу.

Юлія ОМЕЛЬЧУК